

מנקים את קרקעית הים. צילום מועדון הצלילה קיסריה

גן לאומי בית שערים - אתר מורשת עולמית צילום דורון ניסים

הנפיץ באזור, שכתוצאה ממנו אתרי עתיקות מהחשובים בעולם נתונים להרס על ידי מיליציות ברבריות נוסח דאע"ש. מועמדות בית שערים הוגשה על ידי רשות הטבע והגנים באמצעות הוועד הישראלי לאונסק"ו של משרד החינוך ומשרד החוץ. את התהליך ניהל במשך ארבע השנים האחרונות ד"ר צביקה צוק, הארכיאולוג הראשי של הרשות, בסיוע מנהלת הגן הלאומי רויטל וייס וצוותה. "זוהי דרישת שלום מעיר המתים של בית שערים מלפני כ-1,800 שנה", אומר ד"ר צוק, "עדות מרגשת מאבותינו, אשר כמעט אין לה דוגמה בשום מקום אחר בעולם. המידע שמופק מהממצאים הארכיאולוגיים מאשר ומשלים את המידע מהמקורות הכתובים. אנו גאים על ההכרזה ומוודים לכל השותפים שעשו איתנו את הדרך עד להכרזה זו".

מנקים את קרקעית הים

בין 5 ל-13 ביוני קיימה רשות הטבע והגנים את שבוע אדם וים, והשנה הצטרף לאירוע גם המשרד להגנת הסביבה. במהלך השבוע התקיימו פעילויות וסיורים, שבהם השתתפו אלפי חובבי טבע. המיקוד השנה היה בהעלאת מודעות הציבור לאחריות שלו בהפחתת כמות הפסולת המצטברת בים. זו מושלכת מכלי שיט או מושלכת בחופים ונגררת לים על ידי הרוח והגלים ופוגעת ביצורים הימיים. כמו בימים שונים ברחבי העולם גם על קרקעית הים התיכון, בסמוך לחופי ישראל, הצטברה פסולת רבה - רחוקה מהעין לרובנו. לכן, אירוע השיא של שבוע אדם וים היה ניקוי האשפה שהצטברה על קרקעית הים הסמוכה לאתרי צלילה מרכזיים. באירוע זה שהתקיים עם התאחדות הצלילה הישראלית, השתתפו צוללנים מתנדבים רבים ובהם גם השר להגנת הסביבה, אבי גבאי ומנכ"ל רשות הטבע והגנים שאול גולדשטיין. בסיומו הוצאו מהמים בקבוקים, מוצרי פלסטיק, שקיות ניילון ופסולת נוספת במשקל של עשרות קילוגרמים.

שיפור השחזור

תל דן נמצא בסמוך לקיבוץ דן, בתחומה של שמורת טבע תל דן. בתל הארכיאולוגי ממצאים רבים וחשובים, אך המפורסם מכולם הוא "שער אברהם" מהתקופה הכנענית, הבנוי מלבני בוץ. שער זה מיוחס לעיר דן מתקופתו של אברהם אבינו, המוזכרת בתנ"ך לראשונה בספר בראשית י"ד: "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם, כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו; וַיִּרְק אֶת-חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ, שְׁמֹנֶה עָשָׂר וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת, וַיִּרְדְּף, עַד-דָּן". שער העיר דן עשוי מקשת לבני הבוץ הקדומה ביותר שהתגלתה בעולם ועל כן מושך אליו תיירים מרחבי הארץ ומהעולם. לאחרונה השלימה רשות הטבע והגנים את בנייתו של מודל ייחודי של השער, המפוסל מגוש אבן בזלת שלמה, והוא הוצב בחודש מאי בשמורת טבע תל דן מול שער אברהם המקורי. המודל תורם רבות להבנה של מכלול השער והחומות של העיר דן העתיקה. אתם מוזמנים לבקר ולהתרשם.

חונים חכם בגן לאומי פלמחים

כחלק משיפור השירות למנויים של רשות הטבע והגנים, התחיל לפעול בחודש אפריל בגן לאומי פלמחים שירות של שימוש

קפצה לביקור בכרמל. עזניית הנגב צילום דיויד רזק

ביקור מרגש

ב-13 ביוני נחתה לה עזניית נגב על גג אקלום הנשרים בחיבר-כרמל של הרשות וניסתה להיכנס לכלוב. בתחילה חשבו אנשי החיבר שאחת משלוש עזניות הנגב שבכלובים, שמהוות גרעין רבייה של העוף הנכחד, הצליחה להימלט, אולם, כשהבינו שזוהי עזנייה אחרת ולא מוכרת, הייתה ההתרגשות רבה. לא בכל יום רואים עוף כה נדיר בתצפית בטבע. עזניות הנגב, שהיו נפוצות בארץ עם קום המדינה, סבלו בישראל מהרעלות והפסיקו לקנן בארץ בשנת 1989. העזנייה שנצפתה בכרמל נלכדה לבסוף בכלוב הנשרים לאחר שהצליחה להיכנס אליו כדי לאכול. היא הובאה לבדיקות בבית חולים לחיות בר של רשות הטבע והגנים והספארי ונמצא כי היא סובלת מתת משקל, ולכן היא הועברה לטיפול ולהזנה טובה בגרעין הרבייה של העזניות בחיבר-כרמל. "אם הייתה העזנייה נצפית בטבע או בתחנות האכלה מסודרות והייתה ניזונה ומתעופפת באופן חופשי, לא היו נעשים מאמצים לאסוף אותה לגרעין הרבייה או לקחת אותה לבדיקות", אומר אוהד הצופה, אקולוג העופות ברשות הטבע והגנים, "מתוך דאגה לפרט ולעתיד המין החלטנו לקחת אותה לבדיקות והתקבלה החלטה לבחון את שילובה בגרעין הרבייה, מתוך תקווה שבעתיד נוכל לאושש את אוכלוסיית העזניות בארץ, שנמצאת בסכנת הכחדה עולמית".

עוף גוזל

הצלחה נוספת באישוש עופות בסכנת הכחדה נרשמה ביוני בשמורת טבע החולה: גוזל של עיטם לבן זנב, שבקע מביצתו

באביב, פרח לו מהקן שבתחומי השמורה והחל לעופף סביב. זהו קינון טבעי ראשון שהצליח זה 65 שנה. האוכלוסייה האירופית של העיטמים לבני הזנב נכחדה ברובה בגלל פעילות האדם ובגלל הרס בתי גידול לחים. בישראל חיה האוכלוסייה הדרומית ביותר של המין באירופה ובמערב אסיה, אך היא נכחדה בגלל ייבוש החולה והרעלות. בשנות ה-70 וה-80 נכשלו המאמצים לאושש את אוכלוסיית העיטמים, אך בשנת 1992 עשתה הרשות ניסיון נרחב נוסף להשיב את העופות היפהיים לטבע הישראלי. כ-50 פרטים שוחררו באזורי בתי גידול לחים כמו שמורת טבע החולה ובקעת בית צידה, וכעת המאמצים מתחילים לשאת פירות. "זו התרגשות גדולה מפני שהשבת העיטמים לטבע היא סמל להצלחה בשיקום ובשימור בתי גידול לחים, והעיטם הוא טורף העל במערכת זו", אומר אקולוג העופות ברשות הטבע והגנים אוהד הצופה, "אני מקווה שנראה קינונים מוצלחים נוספים בהמשך".

בית שערים - אתר מורשת עולמית

מדינת ישראל עשירה מאוד באתרים היסטוריים וארכיאולוגיים בעולם מכירים בערכם הרב לאנושות ושמונה מהם כבר הוכרו על ידי הארגון הבינלאומי אונסק"ו כאתרי מורשת עולמית. ב-5 ביולי בוועידה של אונסק"ו שנערכה בבון, גם גן לאומי בית שערים הוכרז כאתר מורשת עולמית. הסיבה: בית שערים הייתה בתקופה הרומית עיירה משגשגת ומרכז יהודי חשוב בזכות מושב הסנהדרין וחי בה המנהיג היהודי החשוב רבי יהודה הנשיא. באי הוועידה בבון עמדו על המצב הפוליטי